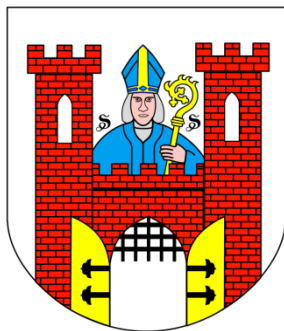

Raport

„Wolontariat w Mieście i Gminie Solec Kujawski”

Streszczenie

Listopad 2014 roku

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Niniejsze streszczenie dotyczy raportu z badań przeprowadzonych w okresie od czerwca 2014 do września 2014 roku, które skierowane zostały do trzech grup:

- [1] Osób zainteresowanych podjęciem działań wolontaryjnych (wielkość próby: 237 osób).
- [2] Wolontariuszy aktywnie działających lub byłych wolontariuszy (wielkość próby: 47 osób).
- [3] Instytucji/organizacji mających doświadczenie we współpracy z wolontariuszami (wielkość próby: 18 podmiotów).

Przed przystąpieniem do opracowywania narzędzi badawczych określono problem badawczy: oblicza wolontariatu w Mieście i Gminie Solec Kujawski. Następnie postawiono cele badawcze:

- analiza problemów na jakie natrafiają wolontariusze, osoby wolontariatem zainteresowane oraz podmioty angażujące społeczeństwo w działania wolontaryjne
- zbadanie różnorodnych form zaangażowania i różnych rodzajów działalności,
- zrozumienie motywacji, potrzeb i oczekiwań osób, które angażują się w działania wolontariackie lub mają dopiero taki zamiar,
- pogłębienie wiedzy o korzyściach płynących z uczestnictwa w wolontariacie z perspektywy osób działających społecznie,
- pozyskanie wiedzy na temat trudności i problemów wiążących się z zaangażowaniem w wolontariat,
- wskazanie i opisanie ważnych dla wolontariuszy wartości związanych z ich aktywnością prospołeczną,
- sformułowanie rekomendacji odnośnie optymalnych sposobów komunikacji i promocji wolontariatu w społeczeństwie,
- pozyskanie doświadczeń i propozycji, aby łatwiej zostać wolontariuszem i angażować się w działania wolontaryjne.

Ze względu na postawione cele w badaniu została przyjęta metodologia jakościowa. Badanie zostało przeprowadzone przez osoby aktywne w dwóch soleckich organizacjach pozarządowych: Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka oraz Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Solcu Kujawskim oraz we współpracy z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Solcu Kujawskim. Ankiety badawcze zostały również udostępnione w wersji elektronicznej na stronach internetowych www.federacja-ngo.pl, www.kujawsko-pomorskie.ngo.pl oraz facebook.com/KPFOP.

W ramach badania przeprowadzono:

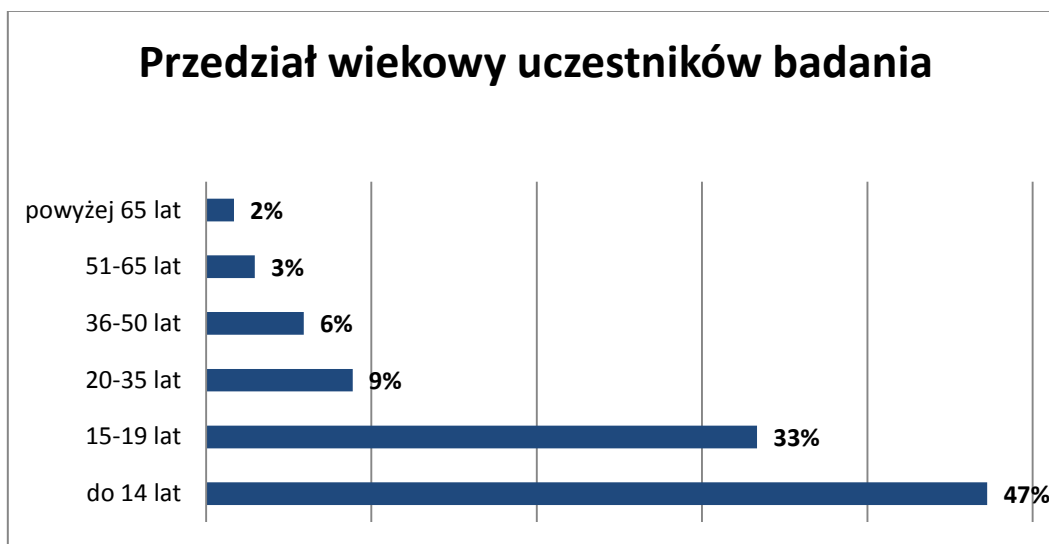
- 47 ankiet indywidualnych z wolontariuszami, w tym 15 ankiet elektronicznych
- 237 ankiet indywidualnych z osobami zainteresowanymi podjęciem działań wolontaryjnych, w tym 11 ankiet elektronicznych
- 10 ankiet z organizacjami pozarządowymi i 8 z publicznymi instytucjami angażujących społeczność w działania wolontaryjne.

Dodatkowo, zweryfikowano zapotrzebowanie na wolontariat wśród potencjalnych beneficjentów – rodzin utrzymujących kontakt z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Solcu Kujawskim. W tym celu pracownicy socjalni przeprowadzili wywiady pogłębione z 35 rodzinami, zamieszkującymi badany obszar.

Grupa I

Osoby zainteresowane podjęciem działań wolontaryjnych

W badaniu wzięło udział 237 osób zainteresowanych podjęciem działań wolontaryjnych. Najlichniesza badana grupa wiekowa stanowiąca prawie połowę ankietowanych, to młodzież szkolna do 14 roku życia (112 osób), następnie młodzież w przedziale wiekowym 15-19 lat (79 osób, co stanowi 33 proc.). Zdecydowanie mniej liczne grupy to osoby dorosłe w przedziale wiekowym 20-35 lat (9 proc) i 36-50 lat (6 proc.). W badaniu wzięły również udział osoby w wieku przedemerytalnym (3 proc.) i emerytalnym (2 proc.)

Respondentom postawiono kilka pytań, m. im:

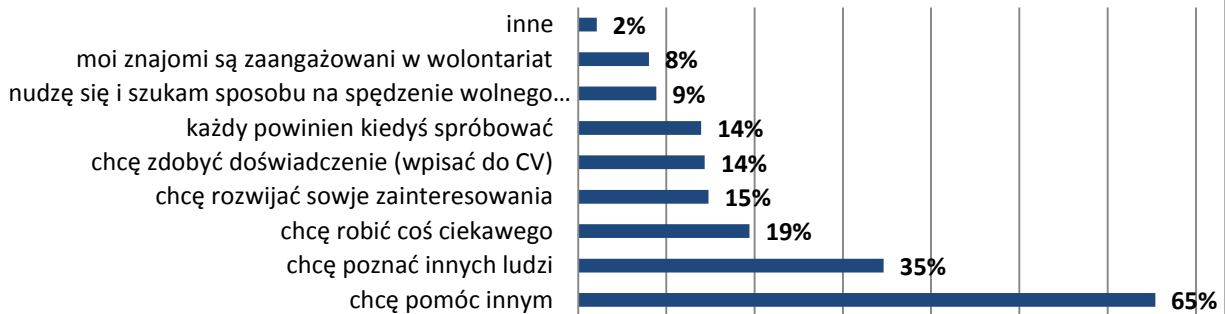
- dlaczego chcieliby zostać wolontariuszami?
- w jaki sposób postrzegają prace wolontaryjne?
- ile mogliby poświęcić czasu na działania?
- jaki obszar działania ich interesuje?
- jakie są ich oczekiwania przy podejmowaniu działań wolontarystycznych?
- jaki sposób komunikacji jest dla nich najwygodniejszy?

Uzyskane odpowiedzi zostały skategoryzowane, do kilku elementów:

- 1) **Motywacja**, czyli dlaczego chcesz zostać wolontariuszem?
- 2) **Organizacja wolontariatu**, czyli co chcesz robić, gdzie, jak i kiedy?
- 3) **Wartości**, czy są potrzebne w pracy wolontaryjnej?
- 4) **Przeszkody**, czyli co utrudnia angażowanie się w wolontariat?
- 5) **Komunikacja**, czyli jaka forma kontaktu jest optymalna?

I.1 MOTYWACJA DO PODJĘCIA DZIAŁAŃ WOŁONTARYJNYCH

Dlaczego zastanawiasz się nad zaangażowaniem jako wolontariusz?

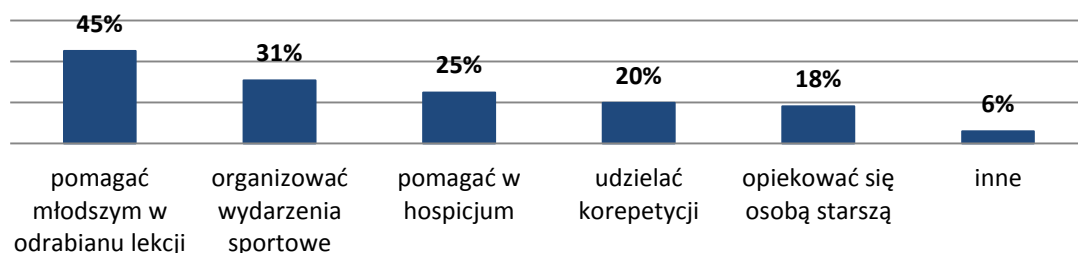
Odpowiedzi respondentów można podzielić na dwie kategorie:

- 1) zewnętrzne (altruistyczne) – chcę pomóc innym,
- 2) wewnętrzne (nieco egoistyczne) – chcę poznać innych ludzi, chcę robić coś ciekawego, chcę rozwijać swoje zainteresowania.

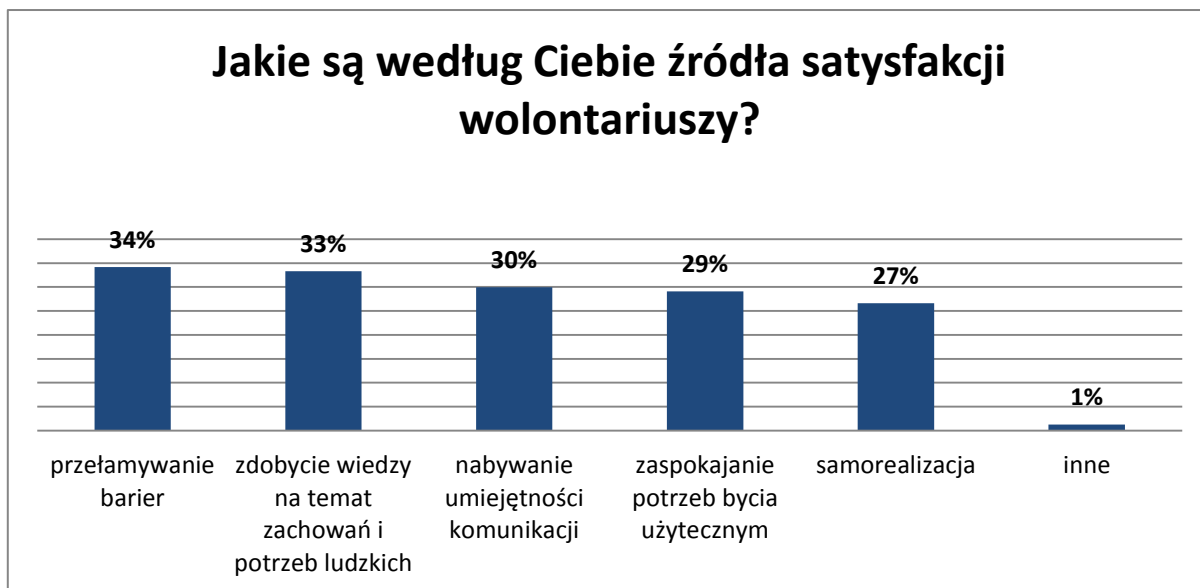
W przypadku prawie każdej z badanych osób motywacje te splotały się ze sobą. Jednak dominującym czynnikiem była chęć niesienia pomocy innym (65 proc. respondentów).

Czym chciałbyś zajmować się jako wolontariusz?

Co chciałabyś/chciałbyś robić jako wolontariusz?

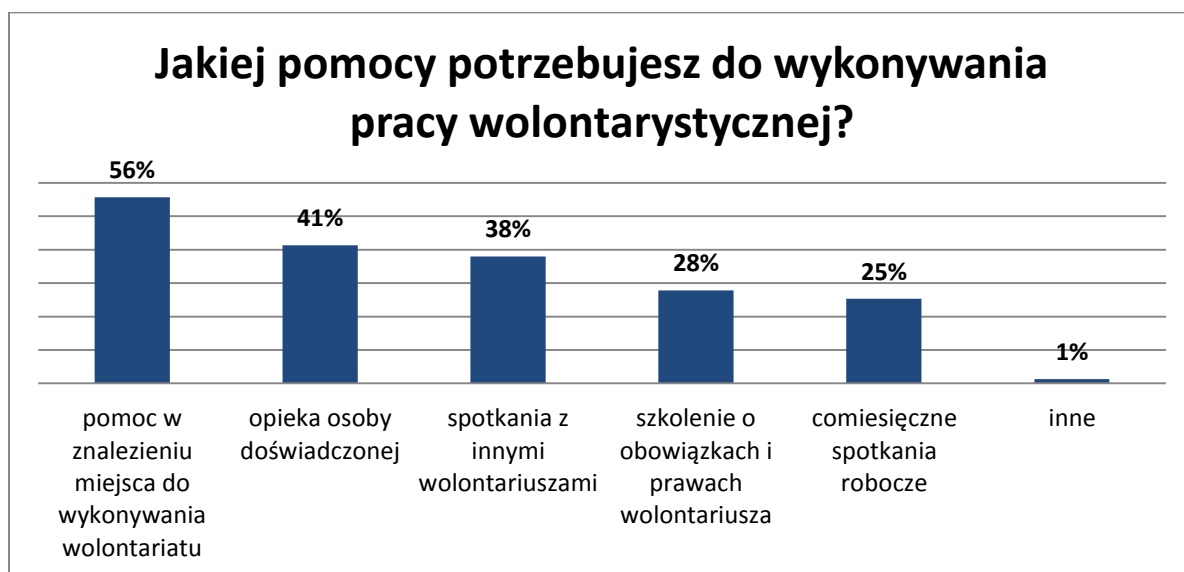

Najczęściej pojawiającymi się odpowiedziami było wsparcie w zakresie edukacji: pomaganie młodszemu w odrabianiu lekcji (45 proc.) oraz udzielanie korepetycji (20 proc.). 31 proc. respondentów chciałoby angażować się w organizację wydarzeń sportowych. Wykonywanie zadań specjalistycznych, czyli pomoc w hospicjum (25 proc.) i opieka nad osobą starszą (18 proc.) stanowiło kolejną, dużą grupę odpowiedzi. Wśród działań „inne”, pojawiały się następujące odpowiedzi: pomoc zwierzętom, organizacja akcji zdrowotnych, poznanie pracy organizacji pozarządowej od strony administracyjnej, nauka pozyskiwania grantów, organizacja festiwali, organizacja życia społecznego lokalnej społeczności.

Osoby zainteresowane podjęciem działań wolontaryjnych uważają, że najważniejszymi źródłami satysfakcji wolontariuszy są przede wszystkim aspekty związane z czynnikami korzyści bezpośrednich, czyli przełamywania własnych barier i ograniczeń (34 proc.), nabywanie umiejętności komunikacji (30 proc.) oraz samorealizacja (27 proc), kolejną grupę odpowiedzi można skategoryzować jako chęć przynależności, czyli zaspokajanie potrzeb bycia użytecznym (29 proc) oraz zdobycie wiedzy na temat zachowań i potrzeb ludzkich (33 proc.)

I.2 ORGANIZACJA WOŁONTARIATU

Osoby zainteresowane podjęciem wolontariatu potrzebują przede wszystkim pomocy w znalezieniu miejsca w którym mogłyby działać (56 proc.) oraz wsparcia ze strony doświadczonego wolontariusza (41 proc.) i/lub udziału w spotkaniach z aktywnie działającymi wolontariuszami (38 proc.). Pozostałe odpowiedzi związane są z organizacją wolontariatu, czyli zanim respondenci podejmą się prac „pro publico bono” chcieliby wziąć udział w szkoleniu o obowiązkach i prawach wolontariusza (28 proc.), a następnie brać udział w regularnych spotkaniach roboczych (25 proc.). Wśród odpowiedzi „inne” pojawiły się: pieniądze, czyli zwrot środków finansowych związanych z dotarciem do miejsca wykonywania działań wolontaryjnych, szkolenia specjalistyczne (z zakresu pierwszej pomocy i hospicyjne).

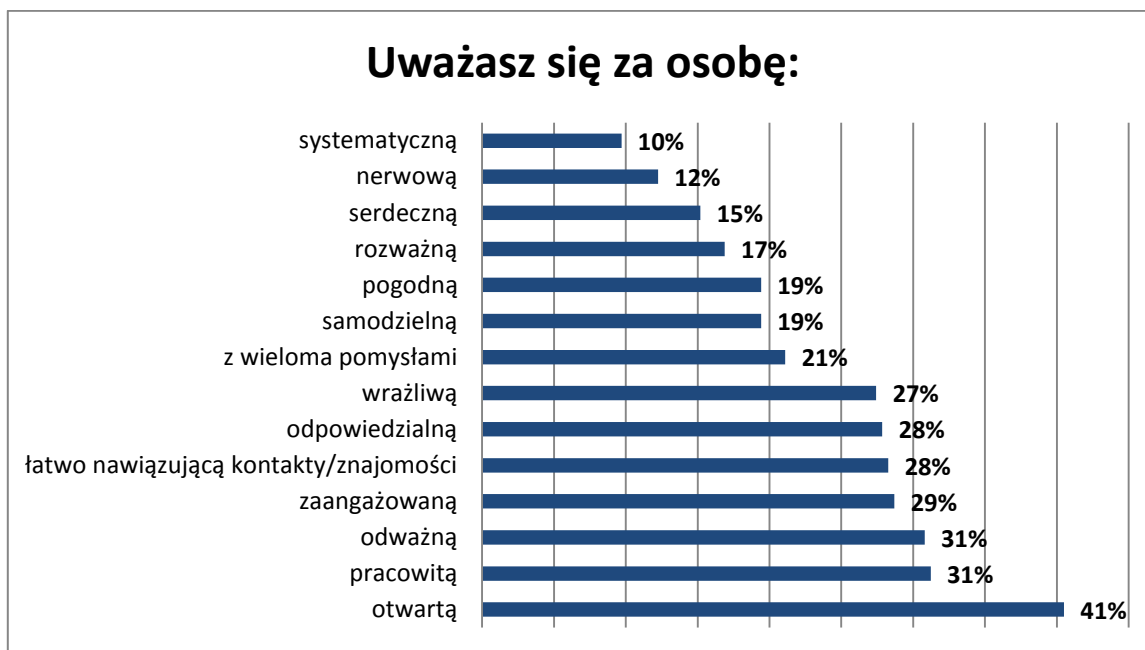
Ile czasu możesz poświęcić na wolontariat?

Najwięcej osób chcących podjąć działania wolontaryjne zadeklarowało chęć wykonywania pracy nieodpłatnej „raz w miesiącu kilka godzin” (29 proc.) oraz „kilka razy w tygodniu” (20 proc.), przynajmniej jedną godzinę w tygodniu jest w stanie poświęcić 38 proc. ankietowanych.

I.3 WARTOŚCI

Kim jesteś?

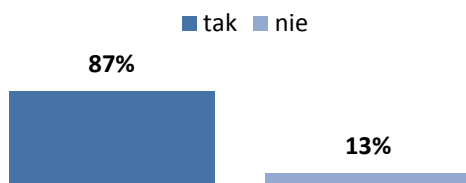
Osoby chcące zostać wolontariuszami uznają się za osoby otwarte, pracowite, odważne zaangażowane, komunikatywne, odpowiedzialne, kreatywne i wrażliwe. Pozytywne postrzeganie swojej osoby i wysoka ocena siebie w połączeniu z wysoką motywacją do działania stanowi wyidealizowany profil wolontariusza.

Wartości w aktywności wolontariusza

Najważniejszymi wartościami z którymi wiąże się wolontariat dla ankietowanych jest dobro drugiego człowieka (68 proc.) oraz bezinteresowność (46 proc.), szacunek (32 proc.) i uczciwość (25 proc.). Dopiero później pojawiają się czynniki związane z satysfakcją i zadowoleniem.

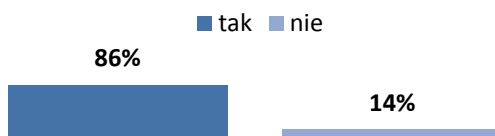
Czy uważasz, że znajomość zasad etycznych jest konieczna w pracy w wolontariacie?

Nie wszyscy respondenci (31 osób, co stanowi 13 proc.) uważają, że zasady etyczne są konieczne do wykonywania pracy w wolontariacie. Decydując się na wolontariat ważne jest, aby kandydaci zdawali sobie sprawę z konieczności przestrzegania zasad, które charakteryzują działalność wolontariuszy.

Systematyczność w wolontariacie

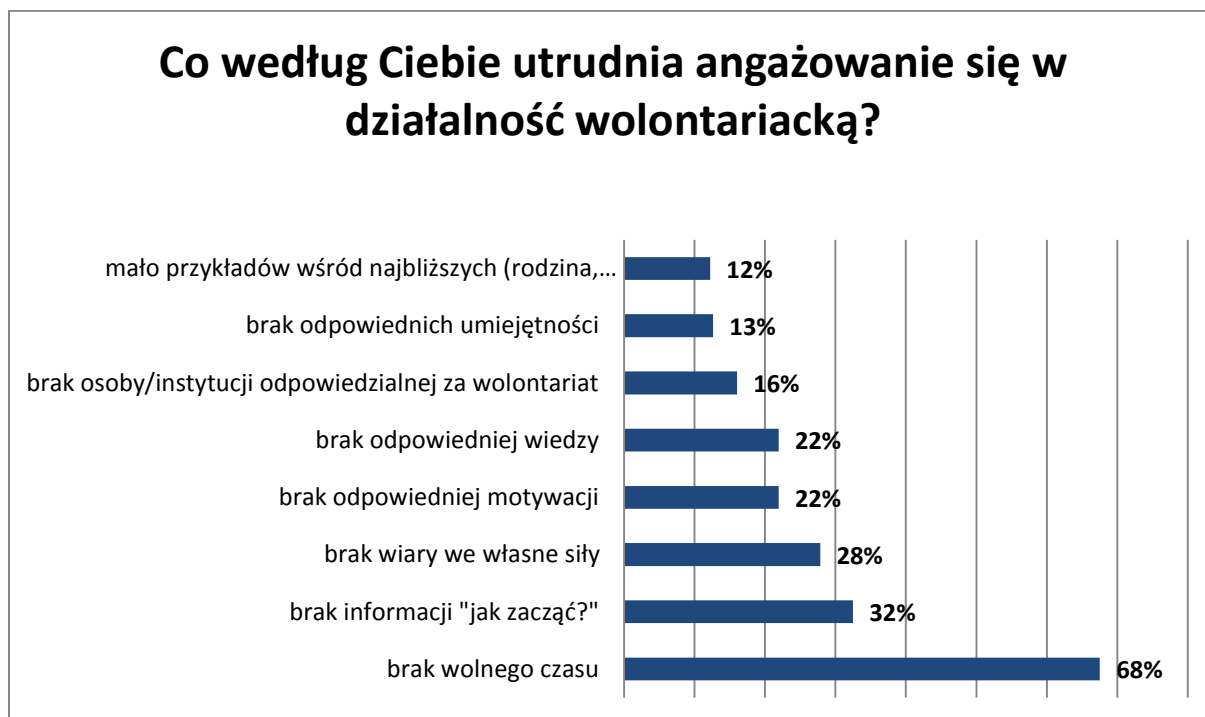
Czy uważasz, że systematyczność w wolontariacie jest ważna?

Nie wszyscy respondenci (32 osoby) uznali, że systematyczność w wolontariacie jest ważna. Nie stanowi to podstawy do jakiegokolwiek kategorizowania odpowiedzi, ponieważ wolontariat nie musi być wykonywany regularnie. Zdarzają się bowiem działania akcyjne do których angażowani są wolontariusze (np. zbiórki publiczne, organizacja imprez sportowych).

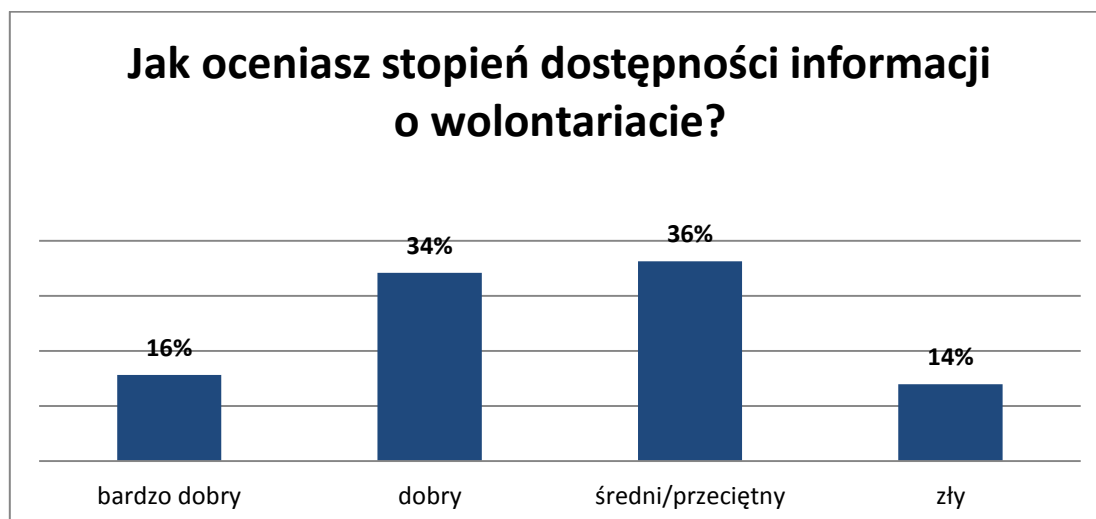
I.4 PRZESZKODY

Co utrudnia angażowanie się w działalność wolontariacką?

Jednym z największych czynników utrudniających zaangażowanie w działania wolontaryjne jest według ankietowanych przede wszystkim „brak wolnego czasu” (68 proc.), a dalej brak wiedzy (22 proc.) i informacji „jak zacząć” (32 proc.). Pomimo znakomitych wyników związanych z cechami charakteru kandydatom brakuje wiary we własne siły (28 proc.) i odpowiedniej motywacji (22 proc.). Respondentom brakuje również odpowiedniego miejsca/osoby gdzie mogliby uzyskać informacje o wolontariacie, a także brak pozytywnego wzorca wśród najbliższych.

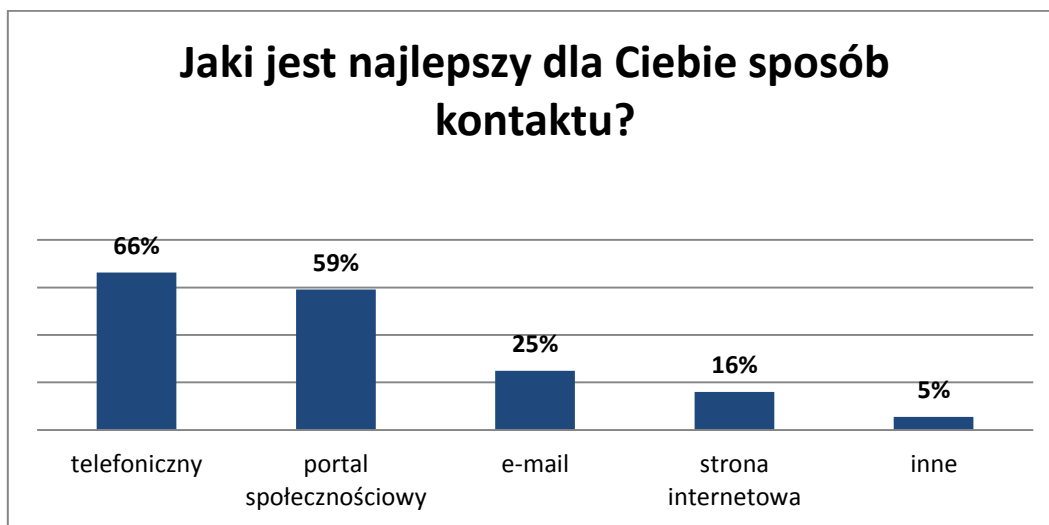
Dostępność informacji o wolontariacie

W zakresie dostępności informacji o wolontariacie połowa ankietowanych twierdzi, że jest bardzo dobra lub dobra, natomiast druga połowa uznała że jest przeciętna lub zła.

I.5 KOMUNIKACJA

Najlepszy sposób kontaktu

Zdecydowana większość respondentów uznaje, że najlepszym sposobem kontaktu jest telefon i/lub portal społecznościowy.

I.6 PODSUMOWANIE / ROZWAŻANIA / REKOMENDACJE

1. Poznanie **motywacji** osób zainteresowanych podjęciem działań wolontaryjnych stanowi najistotniejszy element późniejszego zaangażowania ich potencjału w działalność *pro publico bono*. Problem motywacji do działań wolontaryjnych występuje na płaszczyźnie całkowicie podstawowej i sprowadza się do pytania, czemu niektórzy z nas chcą działać „za darmo” podczas gdy większość społeczeństwa woli jedynie temu się przyglądać lub w ogóle nie wykazuje zainteresowania tą sferą życia. Co takiego popycha jednostki do działania?

Można podejrzewać tu istnienie wielorakich uwarunkowań wynikających z ludzkich postaw i oczekiwań. Mamy bowiem z jednej strony: zwykłe przyzwyczajenie, własne interesy lub korzyści, doznawanie przyjemności, odnoszenie sukcesów bądź doświadczanie porażek. Z drugiej strony spotykamy się z zachętami płynącymi od innych uczestników życia społecznego, dawaniem dobrych przykładów, umacnianiem poczucia społecznej przynależności.

Wiele czynników ma również wpływ na siłę pchającą do działania osoby wolontariatem zainteresowane, czyli to jaką popularnością cieszy się wolontariat w grupach rówieśniczych (razem łatwiej). Ciekawe jest bowiem to, że wielu ankietowanych uznaje wolontariat za przełamywanie szeroko rozumianych barier, które mogą świadczyć o wewnętrznych oporach tych osób (np. czy sobie poradzę, czy znajdę czas), ale również o przełamywaniu barier w swojej społeczności lokalnej, gdzie przy tak niskiej popularności wolontariatu mowa jest o przełamywaniu barier związanych z ograniczeniami społecznymi (np. skoro inni nie robią, to ja też nic nie będę robić, nie będę się wychylać).

Niewątpliwie istnieje **duża potrzeba promocji wolontariatu** zarówno wśród uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Wskazywania „dobrych praktyk”, korzyści, a także organizowania spotkań z aktywnie działającymi wolontariuszami. Wszelkie działania związane z promocją, powinny zostać nakierowane na to, aby wolontariat stał się modny wśród grup rówieśniczych.

Poprzez promocję idei wolontariatu należy przedstawiać różne formy angażowania się *pro publico bono*. Społeczeństwo ma tendencję do idealizowania ich pracy, co może przełożyć się na niechęć (np. nie jestem idealny i nie chcę być wzorem dla innych) i obawę (np. nie wiem czy sprostim tak dużym wymaganiom) potencjalnych wolontariuszy.

2. Organizacja wolontariatu. Analiza ankiet wskazuje, że respondenci prócz wskazania miejsca do wykonywania wolontariatu potrzebują również odpowiedniego wsparcia osób merytorycznych (np. koordynatora wolontariatu), a także odpowiednich przeszkoleń (np. o prawach i obowiązkach wolontariusza). To, czy organizacja/instytucja jest przygotowana na przyjęcie wolontariuszy zależało będzie od późniejszego ich zaangażowania w wykonywaną pracę. Nawet najbardziej zmotywowani do działań mogą zniechęcić się brakiem wsparcia i opieki ze strony organizacji.

3. Kandydaci na wolontariuszy wskazują pozytywne **cechy swojego charakteru**, a pracę wolontariusza wiążą z wartościami. To idealistyczne spojrzenie na wolontariat może nieść negatywne zderzenie z rzeczywistością, o ile organizacja która przyjmuje wolontariuszy nie będzie do tego stosownie przygotowana. Odpowiednie przygotowanie organizacji pozwoli już na wstępnym etapie ocenić, jak wysoką wartość stanowi praca wolontariusza oraz rozstrzygnąć, w jaki sposób może zaspokoić potrzeby osób, które zdecydują się na współpracę z organizacją.

4. Osoby zainteresowane podjęciem wolontariatu jako jedną z **przeszkód** podają brak czasu wolnego. Dlatego ważne jest wskazywanie i promowanie różnych form angażowania się w działania wolontaryjne (np. wolontariat akcyjny), które nie są aż tak absorbujące czasowo. Ponadto potwierdza się diagnoza, że niezbędna jest szeroka promocja idei wolontariatu, która stanowiłaby odpowiedź na zdefiniowane potrzeby.

Grupa II

Wolontariusze

W badaniu wzięło udział 47 doświadczonych wolontariuszy, którzy działali lub nadal aktywnie działają. Najliczniejsza badana grupa wiekowa, stanowiąca prawie połowę ankietowanych, to młodzież szkolna 15-19 lat (21 osób, co stanowi 45 proc.). Kolejna grupa to młodzież do 14 roku życia (18 osób) oraz dorośli w wieku 20-35 lat (8 osób).

Respondentom postawiono kilka pytań, m. im:

- jakie posiadają doświadczenie w pracy wolontarystycznej,
- jakiego oczekują wsparcia,
- jaki sposób komunikacji jest dla nich najwygodniejszy,
- jakie napotykają problemy w pracy,

Uzyskane odpowiedzi zostały skategoryzowane do kilku kluczowych elementów:

- 1) **Motywacja**, czyli dlaczego jesteś wolontariuszem?
- 2) **Wiedza i umiejętności**, czyli czego wymaga praca wolontaryjna?
- 3) **Organizacja wolontariatu**, czyli co robisz, gdzie, jak i kiedy?
- 4) **Wartości**, czy są potrzebne w pracy wolontaryjnej?
- 5) **Przeszkody**, czyli co utrudnia angażowanie się w wolontariat?
- 6) **Komunikacja**, czyli jaka forma kontaktu jest najbardziej odpowiednia?

II.1 MOTYWACJA WOLONTARIUSZY

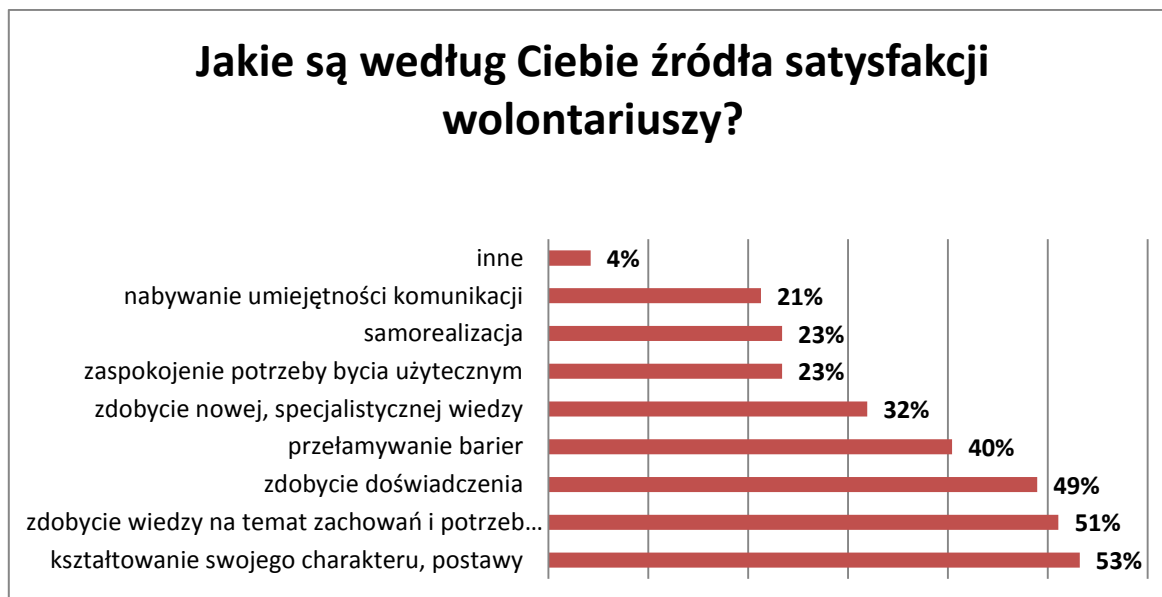
Dlaczego jesteś wolontariuszem?

Odpowiedzi wolontariuszy możemy skategoryzować (podobnie jak odpowiedzi potencjalnych wolontariuszy) i podzielić na czynniki:

- zewnętrzne (altruistyczne): chęć pomocy innym (89 proc.)
- wewnętrzne (tzw. egoistyczne): satysfakcja, rozwój, doświadczenie, poznanie nowych ludzi.

Źródła satysfakcji wolontariuszy

Wolontariusze uważają, że najważniejszymi źródłami ich satysfakcji jest przede wszystkim możliwość kształtowania swojego charakteru, a także zdobycie wiedzy na temat zachowań i potrzeb ludzkich, przełamywania szeroko rozumianych barier. Najrzadziej podawano czynniki związane z rozwojem osobistym i samorealizacją.

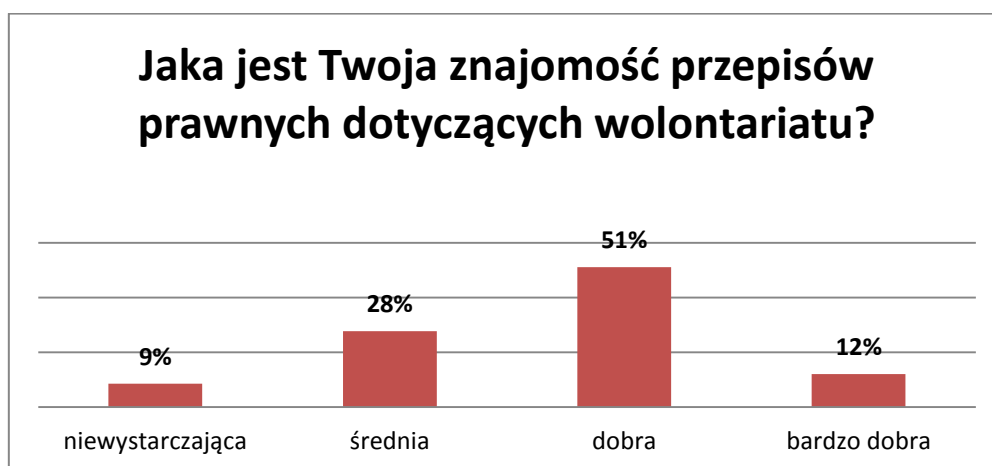
II.2 WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI

Czy wolontariat wymaga konkretnych umiejętności?

Większość wolontariuszy (74%) wskazała, że praca wolontaryjna nie wymaga specjalistycznych lub konkretnych umiejętności. Natomiast te osoby, które odpowiedziały pozytywnie (26%) wskazywały na kursy: wychowawcy kolonijnego, pierwszej pomocy oraz umiejętności: pracy w grupie, opieki nad dziećmi oraz komunikacji z innymi, a także wiedzę uzyskaną na studiach.

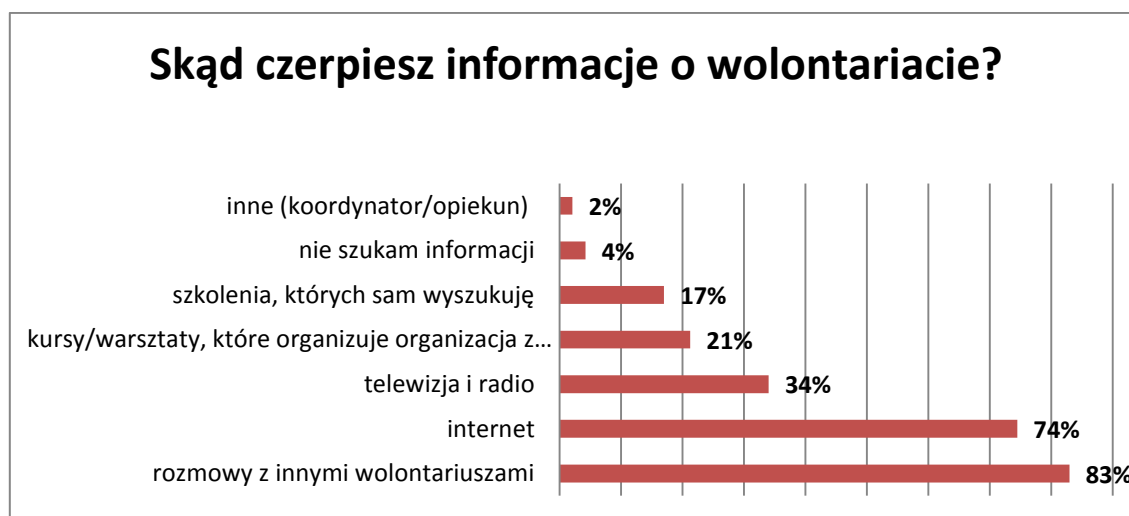
Jedynie 21 proc. wolontariuszy wzięło udział w kursach i szkoleniach, które przydały się w pracy *pro publico bono*. Osoby te wskazywały na szkolenia z okazji Światowego Dnia Wolontariatu, szkolenia specjalistyczne w Caritas i WOŚP, kurs pierwszej pomocy oraz szkolenie z zakresu praw i obowiązków wolontariuszy, a także z zakresu funkcjonowania stowarzyszeń i fundacji.

Znajomość przepisów prawnych dotyczących wolontariatu

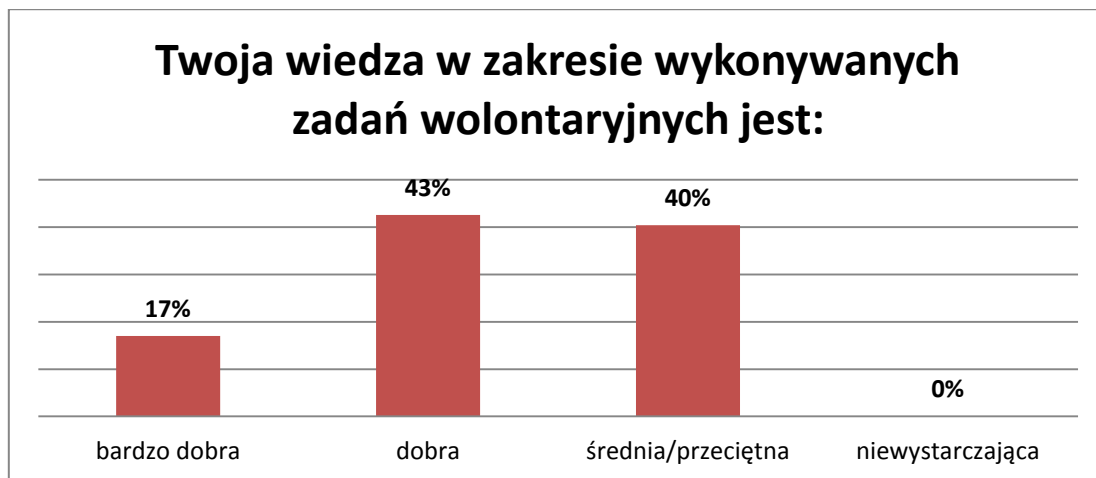
Ponad połowa wolontariuszy uznaje, że ich wiedza na temat przepisów prawnych dot. wolontariatu jest bardzo dobra lub dobra. Jedynie 9 proc. wolontariuszy uznało, że ich wiedza jest niewystarczająca.

Skąd czerpiesz informacje o wolontariacie?

Większość respondentów informacje na temat wolontariatu pozyskuje w trakcie rozmowy z innymi wolontariuszami (83 proc.) oraz przez media. Rzadziej dzięki kursom i warsztatom organizowanym przez podmiot w którym pracują i opiekunowi odpowiedzialnemu za wolontariuszy.

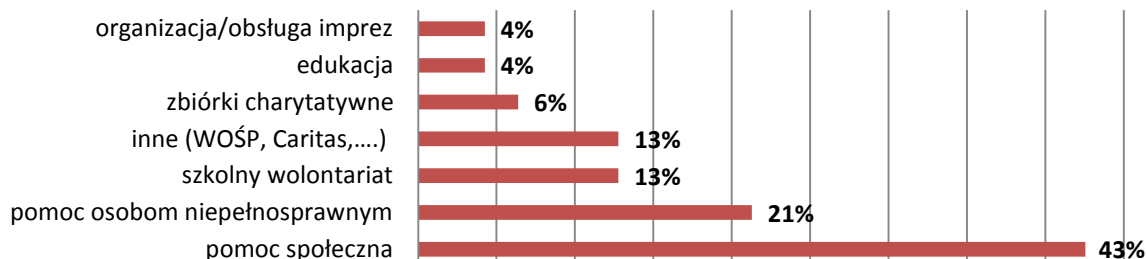
Jaka jest Twoja wiedza w zakresie w jakim jesteś wolontariuszem?

Wolontariusze raczej nie mają problemów z wykonywana przez nich pracą i uważają, że posiadają odpowiednią wiedzę do jej wykonywania. Jednak istnieje spora grupa wolontariuszy, która uważa że posiadane umiejętności są niewystarczające.

II.3 ORGANIZACJA WOŁONTARIATU

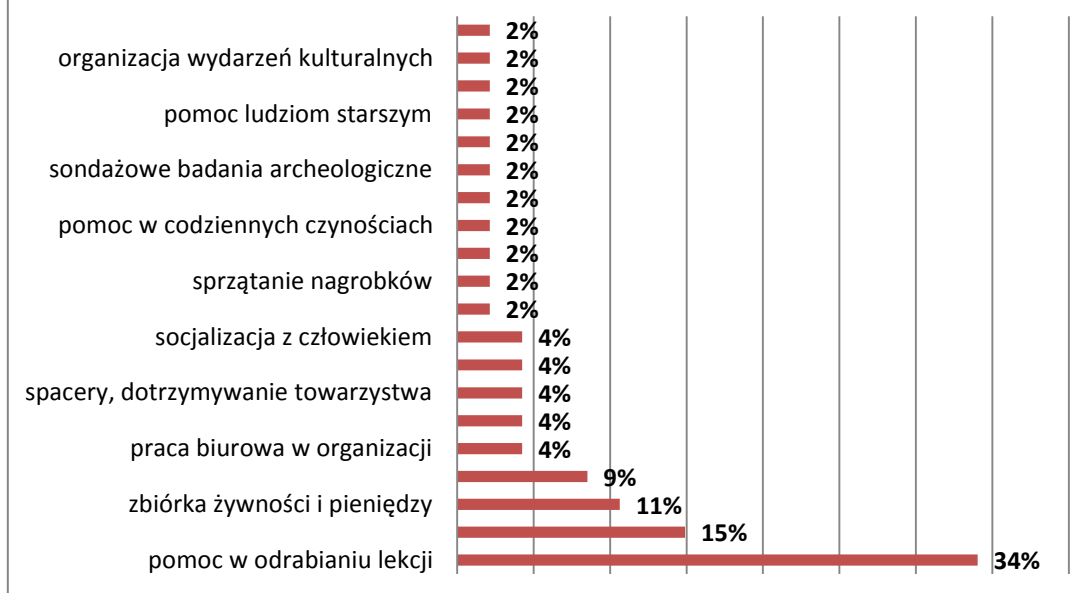
W jakim obszarze jesteś aktywny/aktywna jako wolontariusz?

Najwięcej wolontariuszy angażuje się w działania związane z pomocą społeczną (43 proc.) oraz we wsparcie osób niepełnosprawnych (21 proc.). Pozostałe osoby działają w ramach wolontariatu szkolnego oraz biorą udział w działaniach akcyjnych organizowanych przez WOŚP, Caritas i inne organizacje.

Zadania realizowane przez wolontariuszy

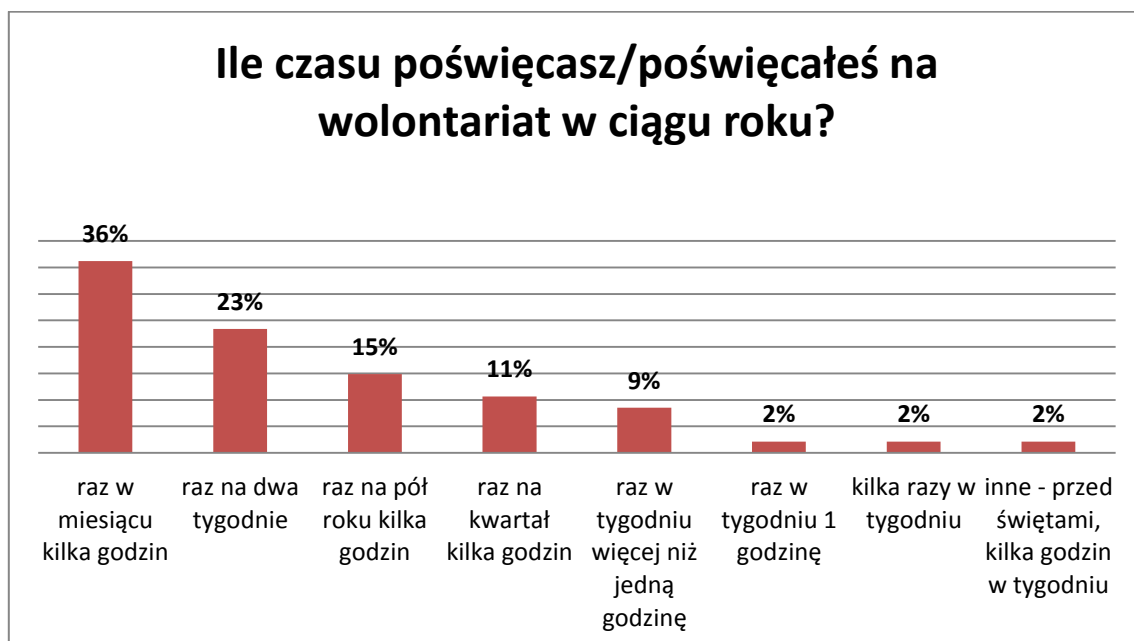
Jakie są/były Twoje zadania realizowane w toku pracy wolontarystycznej?

Najwięcej wolontariuszy angażowało się w pomoc w odrabianiu lekcji oraz opiekę nad dziećmi. Pozostałe zadania to przede wszystkim zbiórka żywności i pieniędzy dla osób potrzebujących,

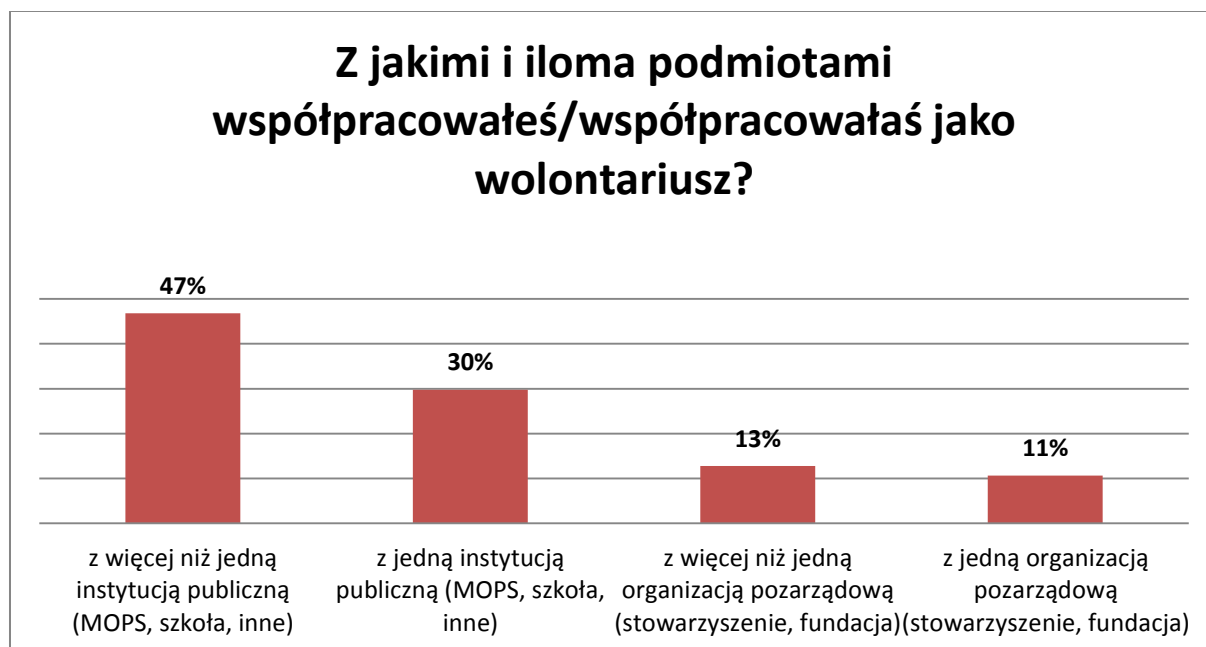
wsparcie osób niepełnosprawnych, praca biurowa w organizacji, spacery oraz dotrzymywanie towarzystwa.

Ile czasu na wolontariat?

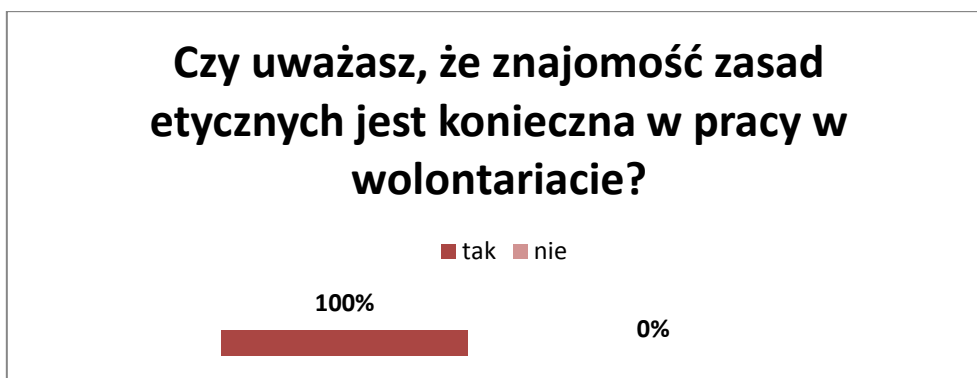
Większość respondentów poświęca się pracy wolontaryjnej średnio raz w miesiącu na kilka godzin lub raz na dwa tygodnie.

Z jakimi podmiotami współpracują wolontariusze

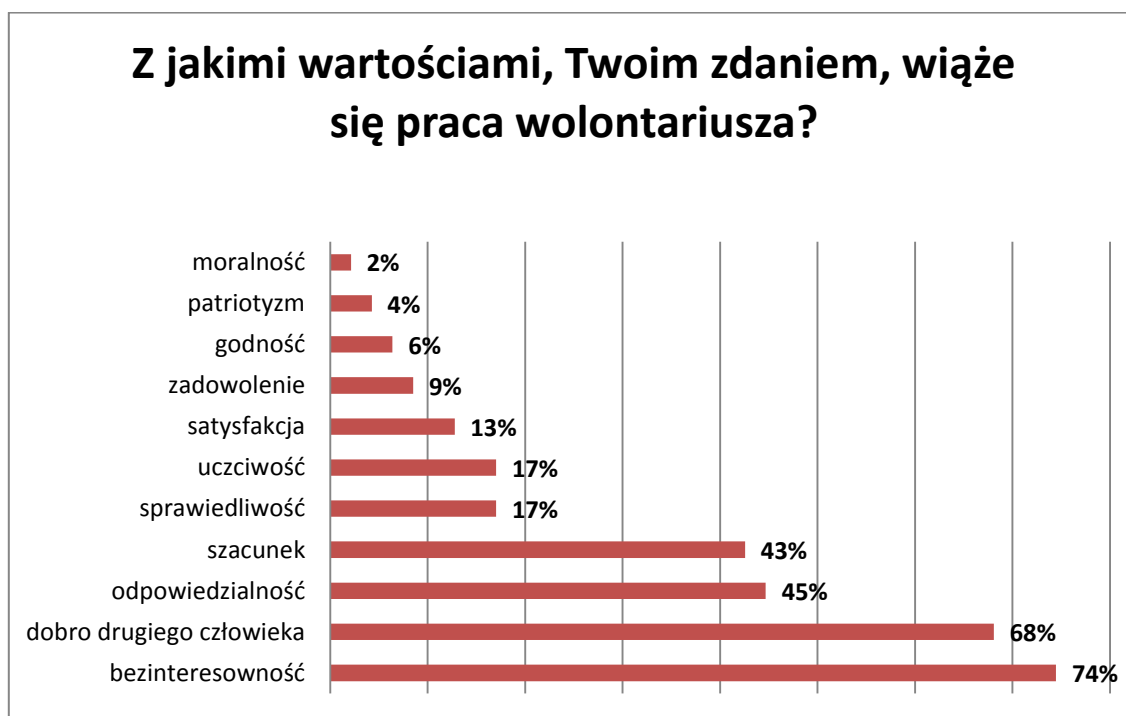
Respondenci najczęściej współpracują z jedną lub kilkoma instytucjami publicznymi (MOPS, szkoła), mniej wolontariuszy angażuje się w działania organizacji pozarządowych (stowarzyszeń, fundacji). Wolontariusze raczej nie przywiązują się do jednej instytucji lub organizacji.

II.4 WARTOŚCI

Inaczej niż było to w grupie potencjalnych wolontariuszy, wolontariuszy „aktywni” w 100% odpowiedzieli pozytywnie na pytanie „Czy uważasz, że znajomość zasad etycznych jest konieczna w pracy w wolontariacie?”

Wartości w wolontariacie

Respondenci uznali, że najważniejszymi wartościami z jakimi wiąże się ich praca to bezinteresowność, dobro drugiego człowieka, odpowiedzialność oraz szacunek. Kwestie związane z satysfakcją lub zadowoleniem wolontariuszy są mniej ważne.

II.5 PRZESZKODY

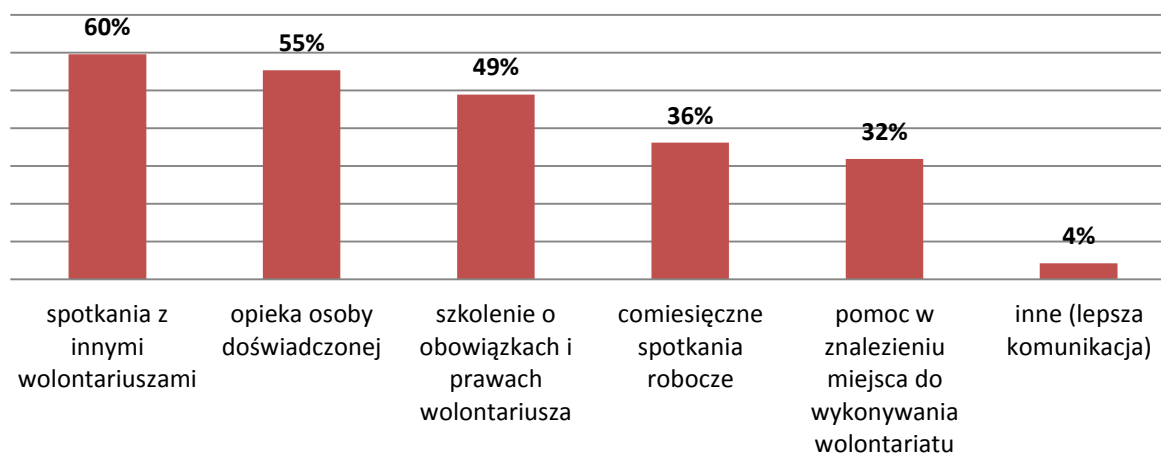
Jakiego rodzaju problemy napotykaś w wykonywaniu pracy wolontarystycznej?

Największym problemem związanym z angażowaniem się w działania wolontaryjne jest zła organizacja pracy w podmiocie z którym wolontariusze współpracują (36 proc.), a dalszej kolejności brak wsparcia ze strony znajomych (34 proc.), a także niedoceniecie wysiłków wolontariuszy (26 proc.). Respondenci wskazują również na brak zadowalających rezultatów z wykonywanej pracy, brak możliwości rozwoju. Wśród innych problemów wolontariusze wskazują słaby przepływ informacji, brak kultury wobec wolontariuszy przez osoby postronne, krytyka oraz brak możliwości by zrobić coś więcej.

Wsparcie dla wolontariuszy

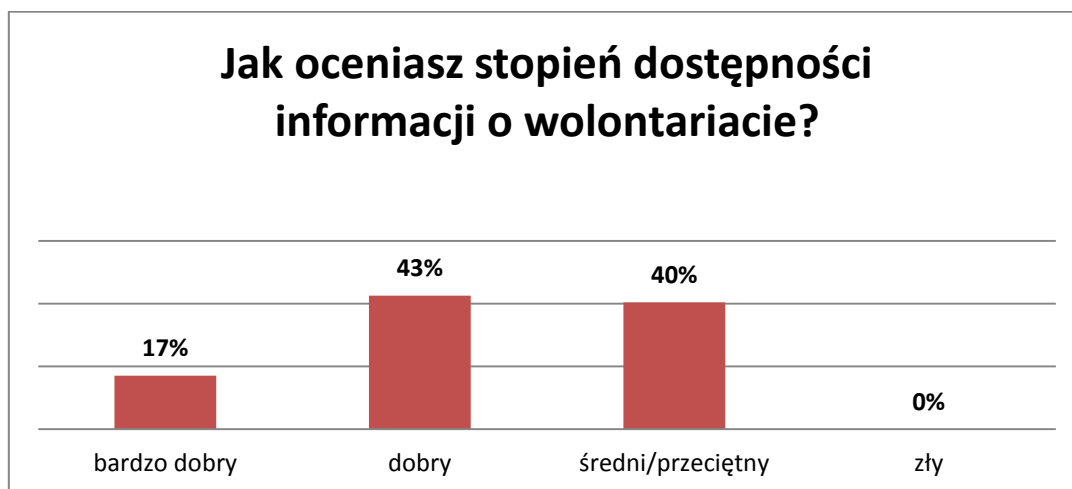
Jakiej pomocy potrzebujesz w wykonywaniu pracy wolontarystycznej?

Wolontariusze wskazują na konieczność regularnych spotkań z innymi wolontariuszami (60 proc.) i/lub spotkań roboczych, opiekę osoby doświadczonej (55 proc.) oraz udział w szkoleniu z zakresu

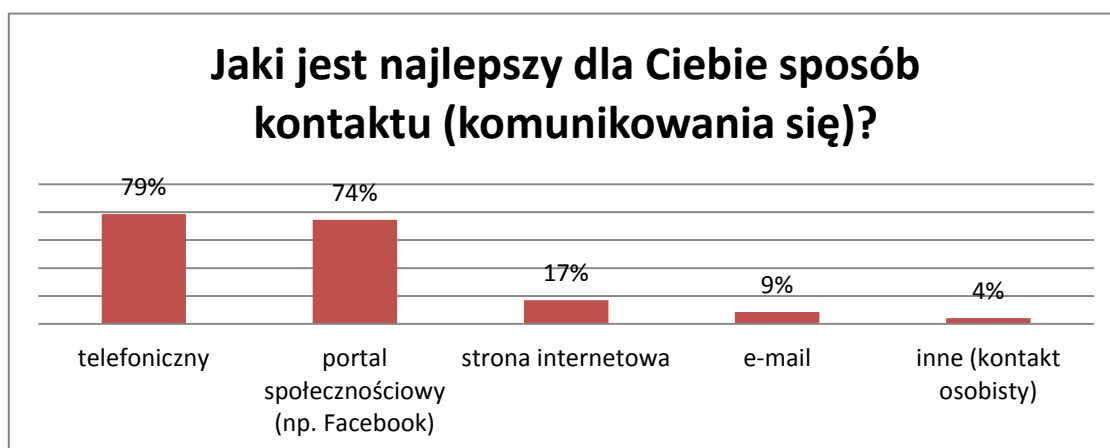
praw i obowiązków wolontariuszy (49 proc.). Respondenci nie związani z jedną organizacją bądź instytucją oczekują pomocy w znalezieniu miejsca do wykonywania wolontariatu.

Dostępność informacji o wolontariacie

Dostępność informacji na temat wolontariatu respondenci oceniają jako dobrą (43 proc.) lub bardzo dobrą (17 proc.).

II.6 KOMUNIKACJA

Zdecydowana większość wolontariuszy wskazuje, że najlepszą formą kontaktu jest kontakt telefoniczny i/lub poprzez portale społecznościowe.

II.7 PODSUMOWANIE / ROZWAŻANIA / REKOMENDACJE

1. Analiza ankiet wykazała, że wolontariusze **działają przede wszystkim dzięki tzw. motywacji wewnętrznej** (chęć niesienia pomocy, własna satysfakcja) oraz zewnętrznej (np. *moi znajomi angażują się w wolontariat*), która stanowi o sile ich zaangażowania. By uniknąć spadku motywacji wolontariuszy oraz masowej rezygnacji z podejmowania działań wolontaryjnych należy przede wszystkim zadbać o stosowną motywację oraz gratyfikację (niefinansową). Na motywację wolontariuszy może mieć również wpływ społeczność lokalne. Wolontariusze zdecydowanie chętniej angażują się w te działania, które są modne i popularne wśród grup rówieśniczych, znajomych, rodziny.

2. Na podstawie danych można stwierdzić, że wolontariat zazwyczaj **nie wymaga specjalistycznej wiedzy ani konkretnych umiejętności**. Respondenci uważają, że mają odpowiednie kwalifikacje do tego, aby wykonywać te działania w które są zaangażowani. Jedynie osoby, wykonujące zadania specjalne kierowani są na odpowiednie kursy i szkolenia (np. uprawnienia wychowawcy kolonijnego, kurs pierwszej pomocy). Niepokojące jednak jest to, że zdecydowana większość wolontariuszy nie uczestniczyła w szkoleniu nt. przepisów prawnych dotyczących wolontariatu, a wiedzę pozyskuje głównie z rozmów z innymi wolontariuszami i z mediów.

3. Analiza ankiet wykazała, że wolontariusze nie przywiązują się do jednej organizacji/institucji i podejmują **współpracę z kilkoma podmiotami**. Należy mieć świadomość, że wolontariusz przywiązany do jednej organizacji, będzie się z nią utożsamiał, co przełoży się m.in. na jego zaangażowanie w podejmowane działania. Osoba znająca swoje miejsce w organizacji, nie jest anonimowa i co ważne ma poczucie przynależności do organizacji.

4. Wolontariusze wskazują konieczność znajomości **zasad** etycznych w wolontariacie. Wartości przez nich wykazywane wiążą się przede wszystkim z dobrem drugiego człowieka, bezinteresownością i odpowiedzialnością.

5. Jako największą **blokadę** związaną z wykonywaniem pracy wolontariusza, respondenci wskazują na złą organizację pracy w podmiocie z którym współpracują. Instytucje i organizacje przyjmujące wolontariuszy bardzo często traktują ich przedmiotowo, bądź też nie potrafią w pełni wykorzystać ich potencjału. Kolejnym utrudnieniem jest niezrozumienie i brak wsparcia ze strony znajomych. Pytani o własne potrzeby, wolontariusze potrzeb są w stanie określić je trafnie i dokładnie (spotkania z innymi wolontariuszami, wsparcie i opieka koordynatora, regularne organizowanie spotkań roboczych).

Grupa III

Instytucje i organizacje pozarządowe

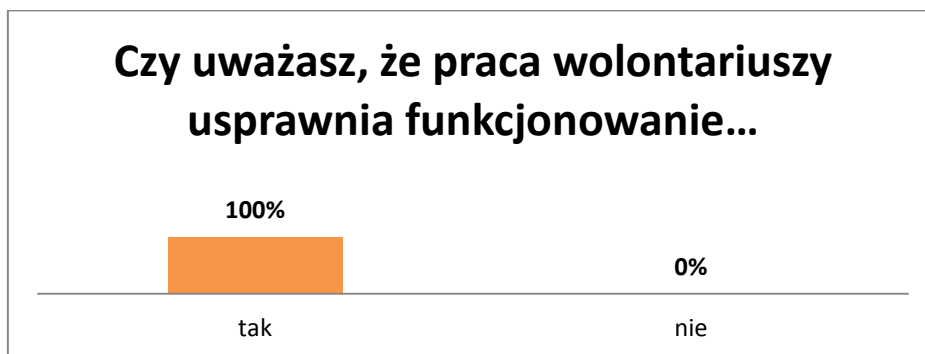
Badanie przeprowadzono wśród 10 organizacji pozarządowych i 8 instytucji publicznych, które posiadają doświadczenie we współpracy z wolontariuszami lub w najbliższej przyszłości taką współpracę zamierzają podjąć.

III.1 MOTYWACJA

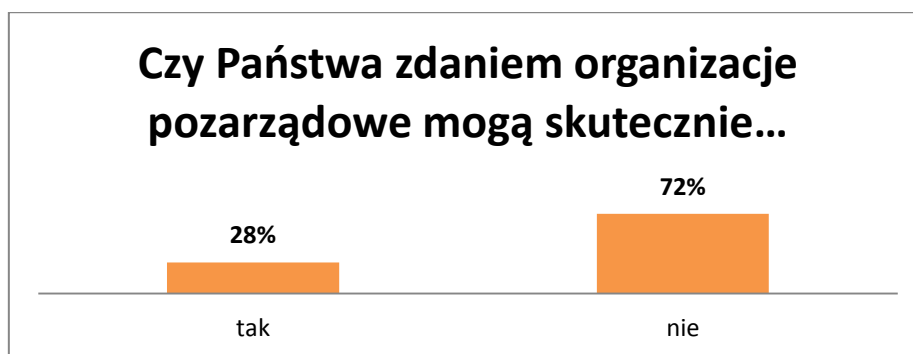
Jaką motywacją kierujemy się by podjąć współpracę z wolontariuszami?

Motywacją podmiotów objętych badaniem do podjęcia współpracy z wolontariuszami była przede wszystkim chęć stworzenia możliwości rozwoju innym (78 proc.), a w dalszej kolejności zdobycie nowych doświadczeń (39 proc.). Rzadziej natomiast pojawiały się odpowiedzi związane z zaangażowaniem wolontariuszy w działania podmiotu ze względu na braki kadrowe.

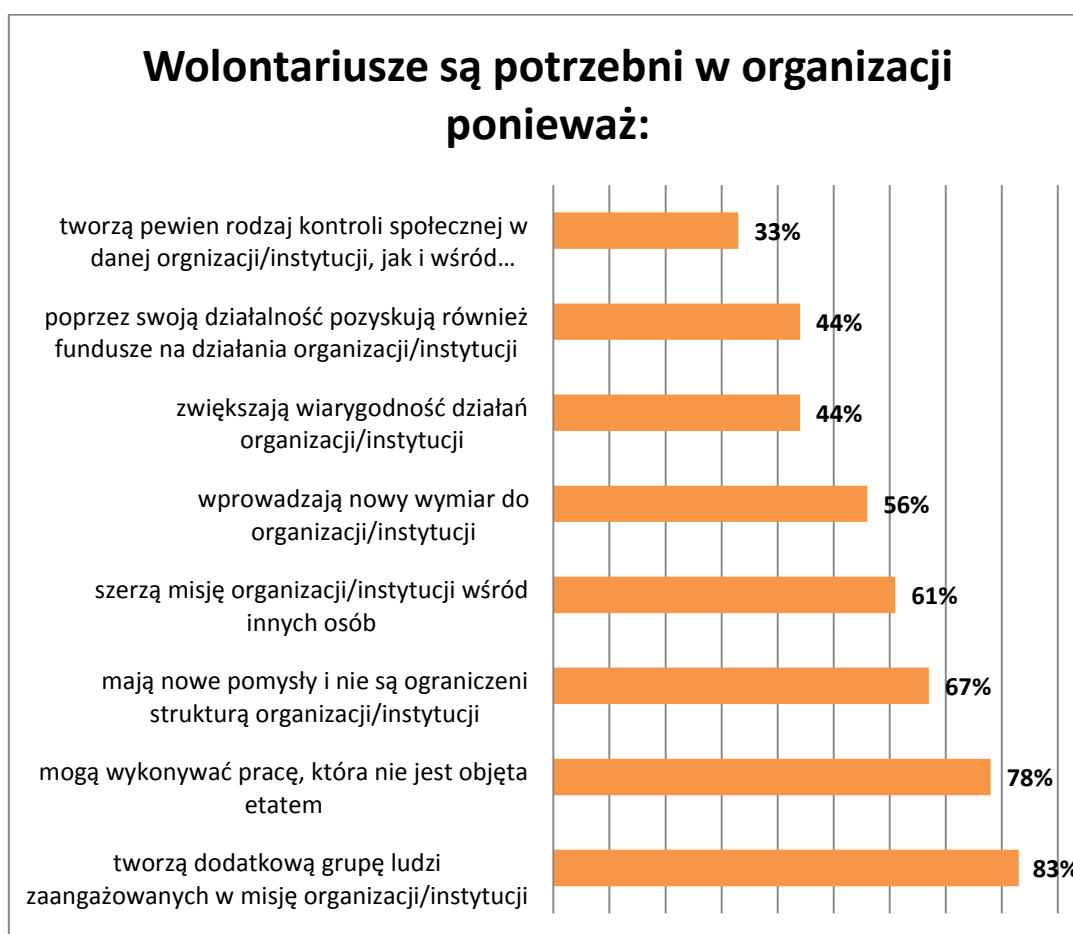

Ankietowani jednogłośnie uznali, że wolontariusze usprawniają funkcjonowanie podmiotu, w którym są zaangażowani.

Zdecydowana większość respondentów (72 proc.) twierdzi, że organizacje pozarządowe nie mogą działać skutecznie bez wsparcia i pomocy wolontariuszy.

Po co nam wolontariusze?

Instytucje publiczne i organizacje pozarządowe uważają, że wolontariusze są potrzebni ponieważ tworzą dodatkową grupę osób zaangażowanych w ich misję (83 proc.), którą szerzą wśród innych (61 proc.). Wolontariusze mogą wykonywać pracę, która nie jest objęta etatem (78 proc.), a przy tym są kreatywni i nieograniczeni strukturą organizacji czy instytucji (67 proc.) oraz wprowadzają nowy wymiar do podmiotu (56 proc.).

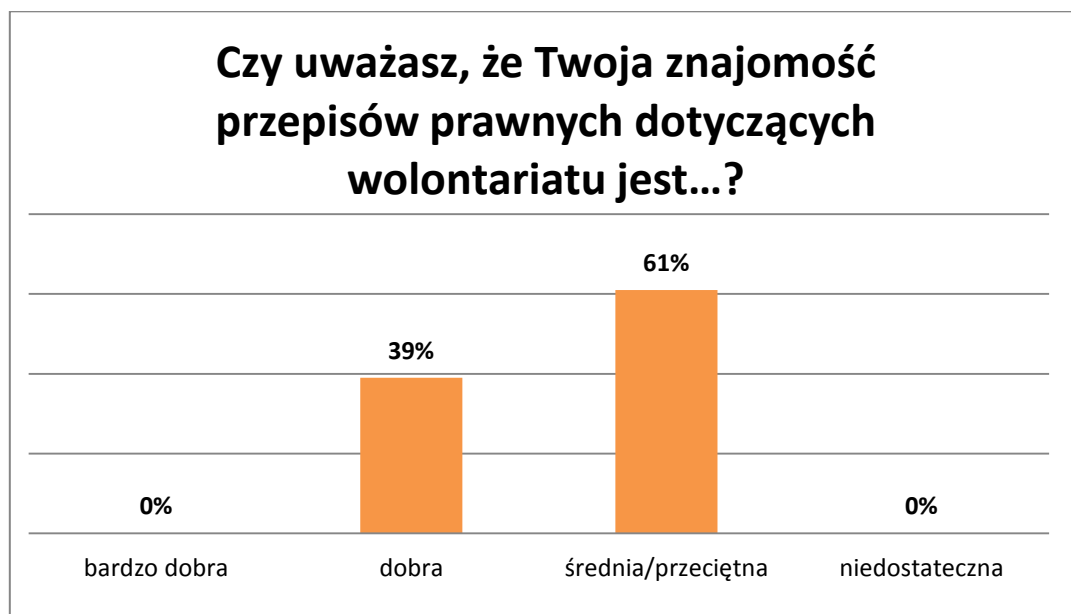
Respondenci uważają także, że wolontariusze zwiększają wiarygodność ich działań (44 proc.) i tworzą rodzaj kontroli społecznej.

III.2 WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI

Czy praca z wolontariuszami wymaga specjalistycznych umiejętności?

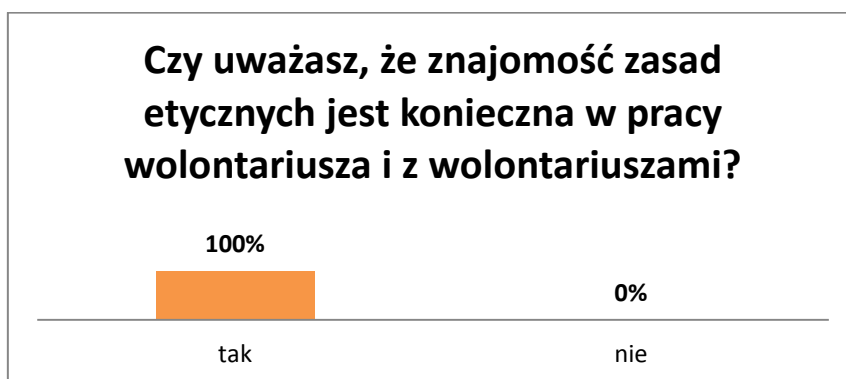
Większość ankietowanych (89 proc.) uznała, że dotychczas podejmowana współpraca z wolontariuszami nie wymagała specjalistycznych bądź konkretnych umiejętności. Natomiast na kolejne pytanie „Czy pracownicy organizacji/instytucji odbyli kursy lub szkolenia, które były pomocne w organizacji wolontariatu?” tylko jedna organizacja udzieliła odpowiedzi twierdzącej.

Znajomość przepisów prawnych dotyczących wolontariatu

Większość respondentów (61 proc.) jest zdania, że ich znajomość przepisów prawnych dotyczących wolontariatu jest średnia/przeciętna. Pozostała część (39 proc.) ocenia swoją wiedzę w zakresie dobrym.

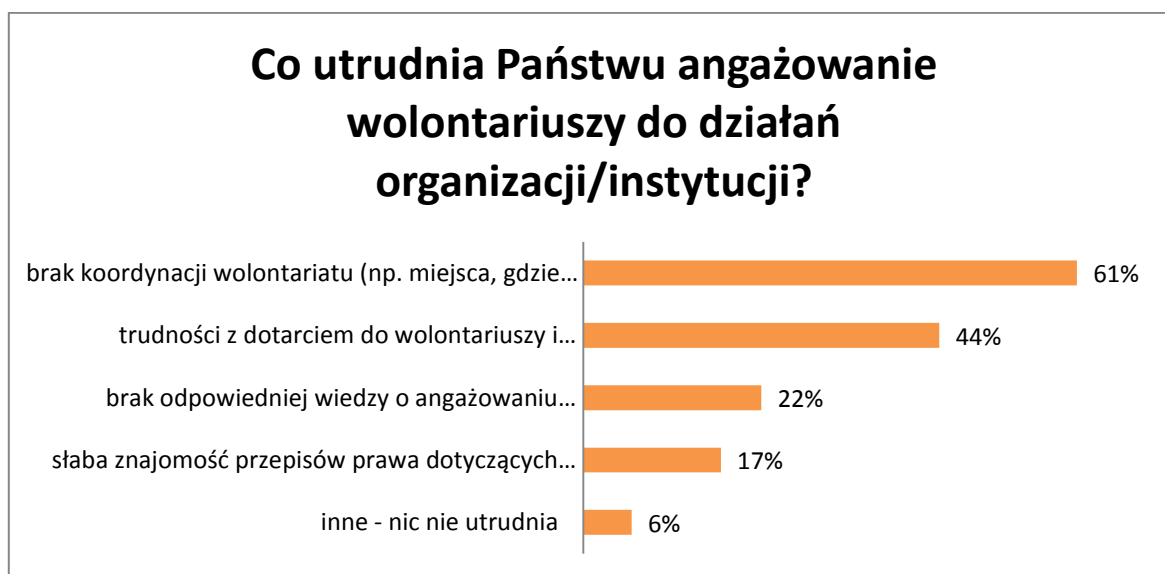
III.3 WARTOŚCI

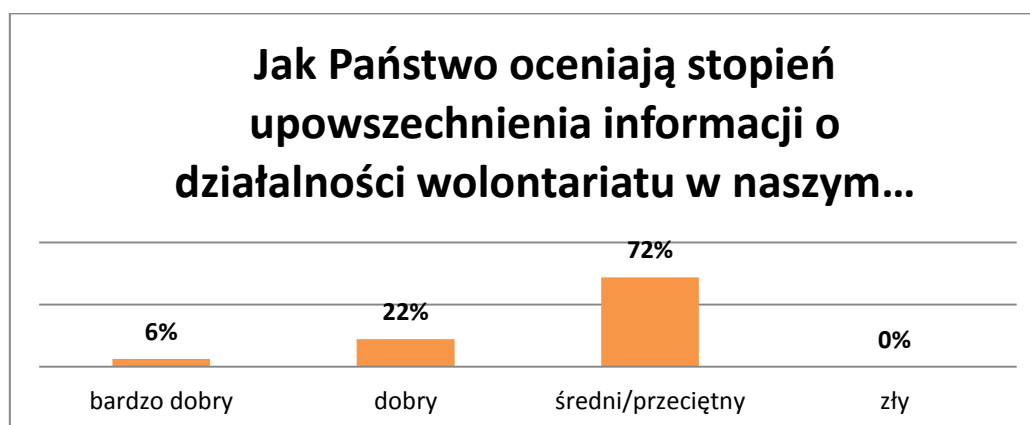
Według wszystkich ankietowanych znajomość zasad etycznych jest konieczna w pracy wolontariusza i z wolontariuszami.

III.4 PRZESZKODY

Co utrudnia Państwu angażowanie wolontariuszy do działań organizacji/institucji?

Największą barierą dotyczącą zaangażowania wolontariuszy w działania na rzecz podmiotu jest brak zewnętrznej koordynacji wolontariatem (np. miejsca, gdzie można uzyskać informacje o osobach zainteresowanych podjęciem wolontariatu), tak uważa 61 proc. ankietowanych, co wiąże się bezpośrednio z kolejną przeszkodą – trudnością z dotarciem do wolontariuszy i osób wolontariatem zainteresowanych (44 proc.). Pozostali ankietowani wskazują na problemy związane z kompetencjami, czyli brak odpowiedniej wiedzy dot. angażowania wolontariuszy (22 proc.) oraz na słabą znajomość przepisów prawa (17 proc.). Jedynie 6 proc. ankietowanych, czyli 1 organizacja uznała, że nic nie utrudnia podejmowania współpracy z wolontariuszami.

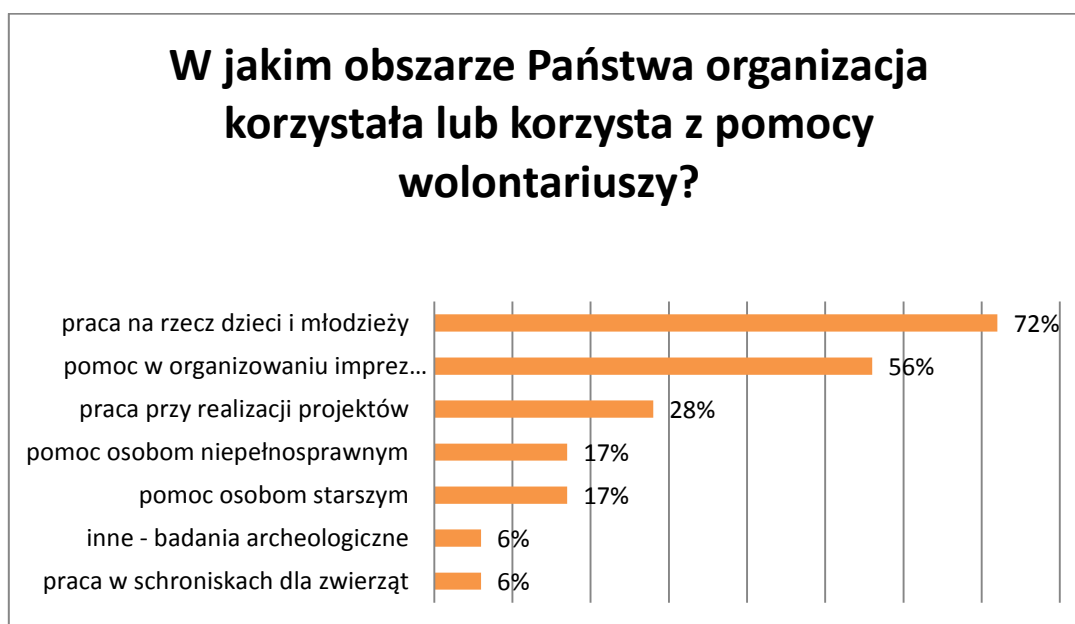
Idea wolontariatu nie jest zbyt szeroko rozpowszechniona na terenie miasta Solec Kujawski, według zdecydowanej większości respondentów (72 proc.). Jedynie 22 proc. respondentów uznało, że promocja wolontariatu jest „dobra”, a 6 proc., że „bardzo dobra”.

III.5 ORGANIZACJA WOŁONTARIATU

Większość ankietowanych podmiotów chciałaby zaangażować tzw. wolontariuszy akcyjnych (jednorazowe wydarzenia lub krótkoterminowo na czas określony). Jedynie 17 proc. podmiotów myśli o stałej współpracy na okres bezterminowy.

Jakie zadania dla wolontariuszy?

Organizacje pozarządowe i instytucje publiczne najczęściej podejmują współpracę z wolontariuszami w zakresie pracy na rzecz dzieci i młodzieży (72 proc.) oraz podczas organizowania imprez okolicznościowych (56 proc.). Pozostałe obszary, to współpraca przy realizacji projektów (28 proc.) oraz wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych.

Grupa IV

Potencjalni beneficjenci

W celu rozpoznania potrzeb potencjalnych odbiorców działań wolontaryjnych przeprowadzono 35 pogłębionych wywiadów z rodzinami z terenu miasta i gminy Solec Kujawski, korzystających ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej. Zastosowano celowy dobór próby. Rodziny wybierane były przez pracowników socjalnych w sposób subiektywny tak, aby informacje od nich pozyskane były najbardziej użyteczne i reprezentatywne. Narzędziem badawczym zastosowanym w tym badaniu był scenariusz wywiadu, stworzony na podstawie zagadnień istotnych dla analizowanego tematu. Pytania w scenariuszu miały charakter otwarty, a o ich wykorzystaniu decydował pracownik socjalny, który przeprowadzał wywiad, w zależności od charakteru rozmowy i sposobu wypowiedzi członka rodziny. Każdy pracownik socjalny wybrał pięć rodzin, sporządzał notatki, aby następnie dokonać analizy poszczególnych wypowiedzi.

Podgrupa I – rodziny posiadające dzieci

Lp.	Typy rodzin objętych pomocą społeczną	Zapotrzebowanie na wolontariat
1.	Rodzina pełna, pani bierna zawodowo, pan pracuje do wieczora, mieszkają na wsi, czworo dzieci, dwoje w wieku szkolnym, brak wsparcia od rodziny;	– pomoc w nauce/ odrabianiu lekcji – wyjście na spacer z wózkiem, – pomoc w robieniu zakupów;
2.	Rodzina wielodzietna, sześcioro dzieci, bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy zdrowotne, niezaradność;	– pomoc w załatwianiu spraw urzędowych; – pomoc w załatwianiu spraw lekarskich; – pomoc w nauce/ odrabianiu lekcji
3.	Rodzina pełna, pięcioosobowa, dzieci po szkole same przebywają w domu, rodzice pracują w Bydgoszczy, dojeżdżają do pracy;	– pomoc w nauce/ odrabianiu lekcji – wspólna zabawa z dziećmi; – nauka dzieci dobrych nawyków;
4.	Rodzina pełna, dwoje dzieci;	– pomoc w nauce/ odrabianiu lekcji – rozmowa wspierająca z klientką; – pomoc w załatwianiu spraw urzędowych;
5.	Rodzina pełna, jedno dziecko;	– pomoc w nauce/ odrabianiu lekcji – organizowanie czasu wolnego; – rozmowa;
6.	Rodzina pełna, dwoje dzieci;	– organizowanie czasu wolnego; – pomoc w nauce/ odrabianiu lekcji
7.	Rodzina pełna, dwoje dzieci;	– rozmowa z matką; – pomoc w nauce/ odrabianiu lekcji – organizacja czasu wolnego;
8.	Rodzina pełna, dwoje dzieci;	– rozmowa – pomoc w załatwianiu spraw urzędowych; – pomoc w nauce/ odrabianiu lekcji – organizowanie czasu wolnego dzieciom;

Do badanej podgrupy zostały zakwalifikowane rodziny pełne posiadające dzieci (od 1 do 6 osób), korzystające ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej. Każdą z badanych rodzin cechują dysfunkcje stwarzające ryzyko zagrożenia wykluczeniem społecznym dzieci. Rodzice zainteresowani uzyskaniem wsparcia wolontaryjnego wskazywali głównie na pomoc dzieciom w nauce i odrabianiu lekcji (100 proc.) oraz na rozmowę wspierającą z rodzicem (50 proc.) oraz pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i organizowanie czasu wolnego (38 proc.).

Podgrupa II – osoby starsze, samotne

L.p.	Typy rodzin objętych pomocą społeczną	Zapotrzebowanie na wolontariat
1.	Rodzina jednoosobowa, wiek poprodukcyjny, samotność, brak bliskiej rodziny;	– rozmowa; – spacer; – pomoc przy zakupach;
2.	Samotny pan w wieku poprodukcyjnym	– rozmowa; – spacer; – czytanie książek;
3.	Rodzina dwuosobowa, wiek poprodukcyjny, choroba, niezaradność	– pomoc przy załatwianiu spraw związanych z leczeniem; – spacer; – pomoc przy robieniu zakupów;
4.	Osoba w podeszłym wieku, samotna;	– pomoc w robieniu zakupów; – dotrzymanie towarzystwa;
5.	Osoba starsza w poważnym konflikcie z najbliższymi, samotność;	– dotrzymanie towarzystwa;
6.	Starsza osoba samotna;	– dotrzymanie towarzystwa;
7.	Starsza pani, samotna; rodzina mieszka poza Solcem Kujawskim, korzysta z usług opiekuńczych;	– spacer – rozmowa przy herbacie;
8.	Starsze małżeństwo, pani leżąca, mąż ma problemy z pamięcią;	– wspólne spędzenie wolnego czasu; – czytanie bieżącej prasy, oglądanie zdjęć; – rozmowa;
9.	Pan w wieku poprodukcyjnym, córka mieszka poza Solcem Kujawskim;	– wspólne zrobienie zakupów; – wyjście na spacer; – rozwiązywanie krzyżówek; – rozmowa;
10.	Starsza pani mieszkająca w Domu Pogodnej Jesieni, brak najbliższej rodziny;	– wspólne wykonywanie robótek ręcznych; – rozmowa; – czytanie prasy;

Osoby starsze i samotne oczekują wsparcia wolontaryjnego głównie w zakresie zagospodarowania czasu wolnego (np. spacer, rozmowa, czytanie, rozwiązywanie krzyżówek) oraz w dalszej kolejności pomocy przy robieniu zakupów oraz załatwianiu spraw związanych z leczeniem.

Podgrupa III – rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym

L.p.	Typy rodzin objętych pomocą społeczną	Zapotrzebowanie na wolontariat
1.	Rodzina niepełna, troje dzieci, niepełnosprawne dziecko;	– pomoc w opiece nad dziećmi; – pomoc dzieciom w nauce;
2.	Rodzina niepełna, dwoje dzieci, jedno dziecko niepełnosprawne;	– pomoc w opiece nad dziećmi, zabawa, spacer, nauka;
3.	Rodzina niepełna, sześciuosobowa, niepełnosprawne dziecko, bezrobocie, skromna sytuacja finansowa;	– pomoc przy opiece nad dziećmi; – pomoc przy odrabianiu lekcji; – pomoc klientce w przygotowywaniu ciepłego posiłku;

Rodziny posiadające dziecko niepełnosprawne wskazują przede wszystkim na pomoc w opiece nad dziećmi i pomoc dzieciom w nauce. W dalszej kolejności wymieniają zabawę i spacer oraz pomoc w przygotowaniu ciepłego posiłku.

Podgrupa IV – osoby dorosłe z niepełnosprawnością

L.p.	Typy rodzin objętych pomocą społeczną	Zapotrzebowanie na wolontariat
1.	Rodzina jednoosobowa, niepełnosprawność;	- rozmowa - wyjście na spacer;
2.	Rodzina dwuosobowa, niepełnosprawność;	- pomoc w robieniu zakupów; - asystowanie w drodze do lekarzy; - pomoc w pracach porządkowych;
3.	Rodzina jednoosobowa, niepełnosprawność;	- dotrzymanie towarzystwa; - wspieranie i motywowanie do aktywności; - wsparcie psychiczne;
4.	Rodzina jednoosobowa, niepełnosprawność;	- pomoc w załatwieniu spraw urzędowych; - wypełnianie dokumentów; - nauka obsługi komputera;
5.	Rodzina jednoosobowa, niepełnosprawność; osoba starsza;	- dotrzymanie towarzystwa; - wyjście na spacer; - pomoc w poruszaniu się na wózku; - pomoc w czytaniu książki lub prasy;
6.	Rodzina jednoosobowa, niepełnosprawność;	- pomoc w załatwieniu spraw urzędowych; - dotrzymywanie towarzystwa; - rozmowy z klientem;
7.	Rodzina jednoosobowa, niepełnosprawność;	- pomoc w załatwieniu spraw urzędowych; - spacer; - rozmowy z klientem; - dojazd z klientem do lekarza;
8.	Rodzina trzyosobowa, dwie osoby dorosłe niepełnosprawne; malutkie dziecko;	- pomoc w pracach domowych; - pomoc w załatwieniu spraw urzędowych; - zabawy z dzieckiem
9.	Rodzina czteroosobowa, osoby dorosłe, trzy z nich niepełnosprawne;	- pomoc w załatwieniu spraw urzędowych; - rozmowy z członkami rodziny;

Objęte badaniem dorosłe osoby niepełnosprawne wskazują głównie na potrzebę spędzania czasu wolnego (rozmowy, spacer, dotrzymywanie towarzystwa), a także pomoc w załatwieniu spraw urzędowych. W dalszej kolejności wymieniają pomoc w pracach porządkowych oraz asystowanie w drodze do lekarzy.

Podgrupa V – osoby dorosłe, bezrobotne

L.p.	Typy rodzin objętych pomocą społeczną	Zapotrzebowanie na wolontariat
1.	Osoba bezdomna, bezrobotna;	- pomoc w napisaniu wniosku o lokal socjalny - pomoc w napisaniu CV;
2.	Osoba bezrobotna	- pomoc w napisaniu CV; - pomoc w dotarciu do lekarza; - pomoc w sprawach urzędowych
3.	Osoba bezrobotna	- pomoc w sprawach urzędowych - pomoc w napisaniu CV;
4.	Dwie osoby bezrobotne	- pomoc w napisaniu wniosku o lokal socjalny; - pomoc w dotarciu do lekarza; - pomoc w wypełnieniu druków;
5.	Osoba bezrobotna	- pomoc w napisaniu CV; - pomoc w sprawach urzędowych

Osoby bezrobotne oczekują wsparcia wolontaryjnego w zakresie załatwiania spraw urzędowych, pomocy w napisaniu CV i dotarciu do lekarza.

Cytowanie danych z raportu możliwe za podaniem źródła.

© Kujawsko-Pomorska Federacja Organizacji Pozarządowych